

БРЕГОВА РАЗГРАНЕТОСТ НА АЗИЈА

РАЗГОВОР

- Кога се вели дека има голема брегова разгранетост?
- Со кои океани и мориња граничи Азија?

ПРАШАЊА

- Зошто Азија има долга брегова линија?
- Наброј некои од полуостровите и од островските територии на Азија!
- На карта најди ги рабните мориња и заливи од јужната страна на Азија!
- Најди ги на карта морињата и заливите што се наоѓаат на источната страна на азискиот континент!
- Кои се најкарактеристичните поморски протоци и премини?
- Послужи се со карта на Азија. Кои од океаните и морињата се неподобни за пловидба?

Пространата територија и излезот на Азија на Индискиот, Тихиот и Арктичкиот Океан и Средоземното Море се причини за **долгата брегова линија**. Бреговата разгранетост повеќе се гледа преку издвоените поголеми **островски и полуостровски територии**. Во југозападните делови се издвојуваат полуостровот Мала Азија и Арабскиот Полуостров. Во Јужна Азија се издвојуваат Индискиот Полуостров и Индонезискиот со Малајскиот Полуостров, островите на Индонезија и Филипини. Во Источна Азија се издвојуваат Корејскиот Полуостров, Камчатка и Чукотскиот Полуостров. Овде припаѓаат Јапонските Острови, островот Сахалин и Курилските Острови. Меѓутоа, поголемиот дел од бреговите во основа не се многу разгранети со присуство на поголем број мали заливи.

Покрај овие простори постојат поголем број таканаречени **средоземни и рабни мориња и заливи**. Во југозападните делови на Азија кон Европа и Африка се наоѓа Средоземното Море со длабоко навлезеното Црно Море. Меѓу Азија и Африка се протега Црвеното Море, кое преку Суецкиот Канал и протокот Баб ел Мандеб ги поврзува Средоземното Море со Аденскиот Залив и Арабското Море, односно Индискиот

Азија – групи острови

Океан. Од него, преку Оманскиот Залив и Ормускиот Проток, длабоко во копното навлегува Персискиот Залив. Меѓу Индија и Индокина се простира големиот Бенгалски Залив од каде што понатаму како средоземни мориња помеѓу островите на Индонезија и Филипини се наоѓаат Андаманското Море, Јужнокинеското Море со заливите Сијамски и Тонкински, Јаванското Море, Сулавеското Море, Бандското Море, Тиморското Море, Арафурското Море и други. Во источните делови на Азија се наоѓаат Источнокинеското Море, Жолтото Море, Јапонското Море, Охотското Море и Беринговото Море. Во Арктичкиот Океан се наоѓаат Чукотското Море, Источносибирското Море, Лаптевското и Карското Море.

Меѓу морињата во Југоисточна и во Источна Азија се наоѓаат поголем број **морски протоци и премини**, важни за одвивање на водниот сообраќај. Поважни поморски премини се Малајскиот Проток меѓу Андаманското и Јаванското Море, Сундскиот Проток меѓу Индискиот Океан и Јаванското Море, Тајванскиот Проток меѓу Јужнокинеското и Источнокинеското Море, Корејскиот Премин меѓу Жолтото и Јапонското Море, Татарскиот Премин меѓу Јапонското и Охотското Море и Беринговиот Проток меѓу Беринговото и Чукотското Море.

Ваквата брегова разгранетост, со исклучок на Арктичкиот Океан, овозможува целогодишна **пловидба** по сите мориња и океани. Ова особено доаѓа до израз и во функција на густо населените приморски простори во Јужна, во Југоисточна и во Источна Азија.

Пловни објекти

РЕЧНИК НА ПОИМИ

ЗАЛИВ – дел од море или езеро што повеќе или помалку навлегува во копното. Настанува со продирање на морето во пониските делови на копното, во долните делови на речните корита или некогашни глацијални корита.

ПРОТОК – тесен дел на морската површина преку кој се спојуваат две мориња, а се раздвојуваат две копна. На пример: Гибралтарски Проток меѓу Пиринејскиот Полуостров (од Европа) и Африка, потоа Босфор и Дарданели меѓу Европа и Азија.

РАБНО МОРЕ – море што се протега на периферијата од некоја поголема океанска или средоземноморска површина, како, на пример, Лигурско Море, Норвешко Море.

ЗАПОМНИ

- Азија има долга брегова линија.
- Бреговата разгранетост на Азија е најголема во нејзините југоисточни и источни делови, каде што има поголем број острови и полуострови.
- Најголеми полуострови во Азија се: Мала Азија, Арабискиот Полуостров, Индискиот Полуостров, Корејскиот Полуостров и полуостровот Камчатка.
- Најголеми острови се островите на Индонезија, Филипинските и Јапонските Острови. Многу важни протоци и канали се: Суецкиот Канал, Баб ел Мандеб, Малајскиот Проток, Тајванскиот Проток, Корејскиот Премин и Беринговиот Проток.

ЗАДАЧА

- Набљудувај ја картата на Азија и објасни кои територии придонесуваат за мошне големата брегова разгранетост на азискиот континент!